

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnepek utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kéntratók visszaszállítását vagy megőrsésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

A rágalmak kohójából.

(—a.) Mióta Voltaire meghagyta követőinek, hogy vakmerően rágalmazzák az egyházat, nincs nap, hogy a páholyok és az ugynevezett szabadgondolkodók különböző organumaiban a legvakmerőbb rágalmak meg ne jelennének. Ha ezeknek a megcáfolására külön napi lap lenne háromszor jelennék meg naponként, az sem győzné a munkáját. Mi sem foglalkozhatunk minden ilyen ostobasággal ami körülöttünk megjelenik, de minden piszkot és rágalmat még sem lehet eltűníteni nélkül, mert akadhat néhány egyszerűbb ember, aki minden nyomtatott betűt igaznak tart s aki megbotránykozhatik ezek miatt.

A Nagyvárad *Napló* legújabb rágalmából ezuttal kettőt szemeltünk ki.

Egyik azt mondja, hogy a katolikus egyház fél a tudománytól, ezért megakart akadályozni a Magyar Tudományos Akadémia alapítását is és ezért nem is adtak a kath. főpapok az Akadémiára csak mindössze 3600 forintot.

Beszélgjenek a számok. Az Akadémia ez idei Almanachjában fel vannak sorolva a 2000 koronán felüli alapítványok. Ebből a listából közöljük a következő kath. főpapi adományokat:

Bartakovics Béla	K	24,000
Bonnáz Sándor	,	24 100
Császka György	,	10,000
Danielik János	,	2000
Egri főkáptalan	,	26,000
Fehér Ipoly	,	10,000
Haynald Lajos	,	24,000
Ipolyi Arnold	,	26 837
Kanizsai Károly	,	2800
Kalocsai főkáptalan	,	2100
Kopácsy József	,	2100
Kovács Zsigmond	,	3000
Kreuzs Chrysostom	,	10,000
Kunszt József	,	21 000
N. váradai káptalan	,	3150
Oltványi Pál	,	2400
Pór Antal	,	8000
Pyker László	,	4550
Ranolder János	,	6300
Rimely Mihály	,	2100
Scitovszky János	,	33 600
Szilassy János	,	9250
Simor János	,	30,520
Szaniszló Ferenc	,	6300
Vaszary Kolos	,	10,000
Zichy Domokos gr.	,	2100
Zrezi apátság	,	4200

Összesen: 310,387

A másik az a hallatlan komisz rágalom, hogy a kath. egyház már a legregibb és legszebb hivatását sem teljesíti, nem terjeszti a kulturát, nem tart fenn iskolákat. Ami volt is, átadta az államnak, úgy hogy az állam 900 koronát ad egy-egy iskolához, míg az egyház csak 100-at.

Hát ez ugyan a kath. egyházzal mindenütt óriási hazugság lenne, de sehol nagyobb, mint éppen Nagyváradon, ahol a katolikusok minden adója vagy hozzájárulása nélkül és minden államsegély nélkül a püspökség és káptalan tartja fenn az elemi iskolákat, amelyekbe harmadfélezer gyermek jár s ahol a kath. főgymnásiumban és a kath. jogakadémián végez minden zsidó és protestáns, anélkül, hogy egy krajcárral is többet fizetnének, mint a katolikus tanulók ez után a hála.

Annak az államsegélynek is utána jártunk. Biharmegyében van a nagyvárad *44* osztályu kath. iskolákon kívül *66* római katolikus iskola. Ezek összesen kapnak *7690* korona fizetés kiegészítést és *4100* kor. korpóllékot. Hogy ebből mi jut egy iskolára, azt könnyű kiszámítani. De aki a kulturában nem analfabéta az azt is tudja, hogy *11.790* koronából egy négy osztályu iskolát sem lehet fenntartani.

Nagyvárad városának *52* osztályu iskolája harmadfélszázézer koronába kerül évenként, nem számítva ide az épületeket és azok fenntartását. Tessék kiszámítani, mit kellene fizetnie a városnak, ha még *44* osztályt kellene felállítania és fenntartania.

Még egyet. A helybeli katolikus is-

"TISZÁNTÚL" TÁROZÁJA.

A légy.

Irta: Ingeborg Vellquartz.

Elcsendesült a gazdag ház. Gond anyó költözött be oda, hol annakelőtte a legtelegebb boldogság tanyázott Kérlelhetlen, fenyegető komolysággal használja jogarát s nincs halandó, aki tova üzhethné A háznak ifju, szép asszonya beteg, halálosan beteg. Bánatában magánkívül ül ott Kurt Henkel felesége ágyánál. Mindkettő tudja, hogy közeleg a halál. Az alnokul, csuszva közeledő kór az utolsó két év alatt lassanlassan ellopta tőle. Tudja, hogy el kell vesztetnie őt, ki nyolc éven keresztül mindent, élete és boldogsága volt. Gyermekai, kik közül a legfiatalabb még alig hároméves, anyátlanokká lesznek, ő maga pedig magánosan lesz kénytelen végigvándorolni az életen. Pedig fiatal és egészséges s a gyermekei is azok; gazdag és független, szép, jó feleségét imádja s iszonyu keménynek s kegyetlennek találja, hogy az tőle elraboltassék. Erős, tompa fájdalom gyanánt érzi ezt a bánatot s tehetetlen kétségbeeséssel, ökölbe szorítva markát át-

lozza a végzetet, melynek határt szabni képtelen.

— Kurt — mondja szeliden a beteg — ne bankódját olyan nagyon. Hiszen én is szomorúnak találom, hogy ilyen korán kell itt hagynom a gyermekeimet meg téged, de azért nem szabad zúgolódnunk Isten akarata ellen. Gondolj vissza arra, mi sok az, amiért halálval tartozunk s mi véghetetlenül szerettük egymást. Arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy az utolsó években iszonyu sokat szenvedtem s halásáknak kell lennünk, hogy most nemsokára nyugtom, békém leend. Te pedig édes Kurtom, még nagyon boldog lehetsz a földön. Oly jó vagy és oly kedves, könnyű szerrel elnyerhetsz olyan feleséget, ki jobban boldogíthat, több lehet rád nézve mint én, aki betegségem által aynyi bánatot okoztam.

— Ellinor! — zokogta — el nem viselhetem, hogy így beszélj.

— Miért nem? — kérdezte szeliden a beteg. — Egy kis idő csak s már nem leszek; beszéljünk egymással nyíltan becsülesen. Azután még másra is akartalak figyelmeztetni... mást is akarok kérti tőled.

A férfi kérdőleg pillantott rá s gyengéden szorította a kezei között fekvő kacsóját.

— Fialat vagy még. Kurt. Csinos vagy. gazdag is vagy, kezdte el halkan. — Ha majd már elmentem tőled, akkor egy bizonyos idő múlva, főképp a gyerekek miatt, újból meg kell nőstülnöd. Ne pillants rám olyan megrettenve, édes, hiszen egész természetes, hogy úgy cselekedjél. Nagyon el leszesz hagyatva s rászorulsz a szerető, részvételtjes barátnőre, a gyerekeknek pedig, ezeknek a pici, szegény árváknak, szükségük lesz a gondos anyára. De — s most következik a kérésom, Kurt. — jól megfontoljad, mielőtt választanál; ezt csak kérhetem tőled! Vizsgáld meg pontosan azt, akit gyermekeim mostohaanyjává teszel. Hidd el nekem, Kurt, sok között választhatsz majd, de mindenekelőtt arra vigyázz, hogy utódom jó, szeretetteljes asszony legyen.

Kurt Henkel fájdalmas kétségbeeséssel s türelmetlen mozdulattal rázta fejét.

Kis szünet után, miközben a beteg pillantása egy pici, gyengéd legyecské mozdulatait követte, mely a világos selyemtakarón végigmászott, újból rákezdte:

— A lélekvándorlásról szóló könyvet olvastam valamikor, mely fölötte érdekesen, költőiesen volt megírva. Nem gondolod-e, hogy nagyon vigasztaló gondolat, hogy halálunk után

Iskolai idény

beáltával felhivom szives figyelmét a m. t. vevőközönségnek, **harisnya, esőernyő női és gyermek kalap különlegességi üzletemre**, hol nagy választék áll a vevőközönség rendelkezésére szolid, szabott árak mellett.

Telefon 130.

Telefon 130.

Tisztelettel

Ujhelyi Róza

női kalap harisnya és ernyőkülönlegességi üzlete Nagyvárad, Rakóczi-ut. s.

kolákat fenntartja a kath. egyház anélkül, hogy igénybe venné a katolikusok 5 százalékos iskolai adóját. Ezt az 5 százalékos adót a katolikusok belizetik a városi pénztárba. A kath. egyház külön iskolákat tartván fenn, teljesen jogosult lenne ezt az 5 százalékos adót igénybe venni.

Vigyázzanak, mert az ilyen rágalmaknak könnyen az lehet a vége, hogy a katolikusok nem látván be, miért gyakoroljanak ők gavallériát és jótékony-ságot a várossal szemben, mikor ez a hála és lizetés érte, egyszer csak előállnak avval a jogos igényükkel, hogy ide azt az 5 százalékos adót. Majd akkor keservesen fogják belátni, hogy mennyit áldoz a magyar kultúráért az egyház!

Megint Lukács. Bécsi értesülések szerint Lukács László ismét előtérben van annyira, amennyire a jelenlegi körülmények között előtérben lehet lennie. Lukács László e hó 17-én a király előtt kihallgatáson fog megjelenni. Hir szerint e kihallgatásról már három héttel előtérben tudtak Bécsben. Lukács előtt mindenestre elsősorban Wekerlét fogadja a király és ha a miniszterelnök nem fog tuoni elfogadható megoldást ajánlani, úgy Lukácsot bizza meg a király a függetlenségi pártból leendő kormányalakítással. Az esetben pedig, ha Lukács megbízatása nem fog sikerülni, úgy feloszlatják a Házat és az új választások után fog Lukács kormányt alakítani.

Boszniát bekebelezik Ausztriába. — Az annexió javaslat tárgyalásáról még nincsen szó, sőt a mostani politikai helyzet miatt egyáltalában nem valószínű, hogy egyhamar napirendre kerüljön ez a magyar szempontból különben is elfogadhatatlan javaslat. A bécsi körök azonban nem igen törődnek sem ezzel, sem Magyarországnak évszázados jogaival s egész egyszerűen bekebelezik Boszniát Ausztriába.

valamennyien más alakban még szeretettjeink körében idézhetünk? Nézd csak ezt a kis legycskét itt, Kurt, — ha például ilyen kicsi légy alakjában közeledben maradhatnék, körülbeleghetnék s valamelyes módon figyelmeztethetnék, tanácsosul szolgálhatnék!

Egy héttel később Kurt Henkel özvegygyé lett. Sem neki, sem feleségének nem voltak közeli rokonaik, elannyira, hogy gyermekei teljesen idegenek gondozására voltak hagyatva s miután Kurt az első napok kétségbeesése után belátta, hogy fájdalma miatt a gyermekeiről megtekinthetnie mégsem szabad, elhatározta, hogy jólelkű s művelt asszonyt fogad melléjük, ki őket nevelje s amennyire lehetséges, anyjukat is pótolni hivatva legyen.

A hirdapban közzétett felszólítása után beérkezett ajánlatok közül beható meggondolás után jó házból való gyermektelen özvegyet választott. Csinos, impozáns, körülbelül 30 éves asszony volt, ki nagyobb és jómódu ház gazdaszonyi teendőire nagyon képesítettnek látszott. Talán kissé tulságosan parancsoló volt; de a cselédek tartottak tőle, a mi olyan háznál, hol az urnő hiányzik, vajmi szükséges is. Kurtnek, ki jóformán csak ebéd ideje alatt látta, meglehetősen megtetszett. Okos volt, meg érdekes, s azonkívül oly tehetséggel megáldva, amely majdnem megbűvölte. Gyönyörűen

Kezdi pedig a bekebelezést oly módon, hogy az anektált tartományokat elsősorban katonailag összeolvasztják az osztrák tartományokkal. Ebben az irányban az első lépés most történt meg Varesi Varesanui Marian gyalogsági tábornoknak, a 15. hadtest parancsnokának és a bosnyák országos kormány főnökének csapatfelügyelővé történt kinevezésével. Az új csapatfelügyelő hatásköre ugyanis Bosznián és Hercegovinán kívül Dalmáciára is kiterjed, ami pedig annyit jelent, hogy katonailag az anektált tartományok beleolvasztatnak Ausztriába. Folytatása ennek az akciónak az lesz, hogy Zárában megszüntetik a katonai parancsnokságot és helyébe Mostárban fölláttják a 16. hadtestparancsnokságot egészen szervessé tévé ezáltal a kapcsolatot Ausztria és Bosznia között. A magyar politikai világban nagy fölháborodást keltett ez a hír, amelynek az lesz a következménye, hogy a politikai kampány megkezdésekor a politikusaink ennek a kérdésnek tisztázását is fogják követelni.

Megtámadott orvos.

Utonálló oláh paraszt.

Vakmerő utonállásról érkezett hozzánk tegnapi értesítés. Az országuton fényes nappal egy elvakult román megtámadta Konrád Béla dr orvost és rajta súlyos sérüléseket ejtett. A maga nemében elég szokatlan dologról tudósításunk a következő:

Zsurkucz Vazul bikácsi lakos tegnap délután megjelent Konrád Béla dr lakásán és felkérte, hogy jöjjön ki vele Bikácsra, ahol édesatyja beteg fekszik. Konrád Béla dr utnak is indult Zsurkucz szekereén Bikács felé. Utközben Less alatt az orvos szekere előtt egy másik szekér haladt, melynek tulajdonosa Pusztá Floáre szándékosan úgy hajtotta a lovakat, hogy az utána jövő szekér sehogyszem tudott elébe kerülni. Pusztá szekere ugyanis

zongorázott. A zongorához persze, a gyászév alatt hozzá sem nyúltak; de mikor felesége szobájában az orgonán Haydn valamelyik oratoriumát eljátszta, elragadtatva figyelte mesteri játékát s olyan érzete támadt, mintha minden földi gondtól megszabadulna, nehéz, keserű bánata csendes megnyugvássá változnék. Nem csoda tehát, hogy Kurtnek nem egyszer eszébe jutott, hogy elhunyt felesége tanácsának engedve, Kant asszonyt, ki most már egy évnél tovább tartózkodott házában, gyermekei anyjává tegye. Különösképp, azonlan a gyermekek sehogyszem szívelleheték bár mindent elkövetett, hogy rokonszenűket elnyerje. Hét éves lányának határozott ellen-szenve volt a csinos, délceg asszony ellen, a két fiucska pedig egyenesen félt tőle. De hát Kantné természete, bár nagyon behizelgő lehetett, nagyon is különbözött édes anyjuk egész lényétől. Ellinor a megtetszést szeretet és gyengédség volt; kifejezetten anyai, jobban mondva anyás volt a lényé és soha sem gondolt önmagára. Kant asszony ellenben azok közé tartozott, kik mindig érvényesülni akarnak, büszke volt és önérvényes s úgy festett, mint valami királyné, de koránt sem úgy, mint anya. Kurt azonban úgy vélekedett, hogy később talán az okos, finom műveltségű nő gyermekeinek erős támaszává válhatik s megérlelődött benne a terv, hogy Kantnének megkéri

állandóan keresztezte az utat s így elzárta a orvos előtt a gyors haladást.

Dr Konrád Béla látva azt, hogy az előtte haladó csupán kötődni akar vele, megszólította Prisztát.

— Én orvos vagyok és beteghez kell mennem miért nem enged előre haladni?

E kérdésre Prisztá annyira haragra lobbant, hogy az orvosra akart támadni. Prisztá szándékát látva Zsurkucz revolvert rántott elő és azzal négyszer a levegőbe lőtt, hogy Prisztát megfélemlítse. Prisztá tényleg vissza is ugrott. Ezt az alkalmat használta fel Zsurkucz és a lovak közé csapva, az orvossal gyorsan előre hajtatott.

Prisztá jóval mögöttük maradt Zsurkuczéknak, Gyapju község alatt azonban a Zsurkucz kocsijának egy kerekéről leesett a ráf, amiért meg kellett állniok. Amíg a ráfot igazította Zsurkucz, addig Prisztá utolérte őket és már messziről megbotránkoztató káromlás közepette fenyegette az orvost.

— No most leszámolunk!

Mikor Prisztá Konrád dr mellé érkezett leugrott a szekérről és az orvost megragadva dulakodni kezdett. A hatalmas természetű nyers erejű ember az orvost földre teperte és ott fojtogatni kezdte. Konrád dr védekezett s e közben Prisztá összeharapdálta a kezét, majd az arcát.

Zsurkucz Vazul hiába igyekezett a fékevesztett embert az orvostól elválasztani, ez nem sikerült neki.

A dolog kezdett veszedelmessé válni már, mikor Zsurkucz a szekér löcsét vette le és azzal kezdte megszelidíteni a dühöngő embert. A löcs ütések következtében Prisztá tényleg el is bocsátotta az orvost, aki összetörve alig tudta folytatni útját a beteg emberhez.

Az esetről Konrád jelentést tett a csendőrségnek, mely Prisztá Floáre ellen megindította a vizsgálatot.

kezét Nem kételkedett benne, hogy el is nyerheti, hiszen szimpatiaját eléggé kimutatta s azonkívül magában álló szegény is volt.

Valamelyik szép tavaszi napon, másfél évvel feleségének halála után, arra kérte, hogy néhány pillanatot neki szenteljen s az okos nő percig sem kételkedett benne, mi lesz ennek a beszédnek a tárgya. Kurt kissé zavartnak látszott s akadozva hozta szóba szomorú magányát s anyátlan gyermekeinek elhagyatottságát. A nő győzedelmes mosolylyal ajakán várakozásteljesen, de nyugodt méltósággal hallgatta. Kurt éppen azon volt, hogy az elhatározó szót kiejtse, mikor tekintete egy kicsike kedves legyecskére esett, mely egész nyugodtan ott ült előtte az asztalon. Finom volt és csinos, átlátszó, acélkék szárnyakkal s mozdulatlanul ott maradt előtte ülve.

Kurt egy percig azt hitte, hogy meg kell bolondulnia. Ugy rémlett előtte, mintha ismét ott ülne felesége halálos ágya mellett s hallaná gyengéd hangját, midőn mondja:

— Ha például ilyen kicsi légy alakjában közeledben maradhatnék, körülbeleghetnék s valamelyes módon figyelmeztethetnék, tanácsosul szolgálhatnék.

Váltig mondogatta magában, hogy balga képzelődés, örült gondolat, hogy ennek a kis legyecskének valami köze volna elhalt nejéhez. De akármily okosan gondolkodott is, nem hasz-

Értesítés.

Van szerencsénk értesíteni szives pártfogóinkat, hogy szeptember hó elsejétől angol uri szabó üzletünket Szent János utca 1. sz. a. megnyitjuk

Szives pártfogást kérünk

Kiss és Társa angol uriszabók Nagyváradon.

Véres szerelmi dráma Nagyszalontán.

Biharmegye egyik legnagyobb községében Nagyszalontán tegnap véres szerelmi dráma játszódott le, mely az egész község nyugalma megzavarta. Az eset szereplője egy fiatal ember, akik most mindketten súlyos sebekkel fekszenek a gyulai kórházban.

Az esetről részletes tudósításunk a következő:

Szentmiklósi Kálmán nagyszalontai szabóiparoz három évvel ezelőtt nősült és alapított magának üzletet Nagyszalontán. Az új üzlet csakhamar a legkeresettebb lett úgy, hogy több segédet kellett alkalmaznia a gazdának. Így került Szentmiklósihoz Varga Lajos segédnek. Varga csinos jó megjelenésű fiatalember volt s a műhelyben is jó munka került ki a kezéből, miáltal teljesen megneverte Szentmiklósi tetszését s többször hívta meg ebédre, vagy vacsorára Vargát.

A gyakori látogatásnak az lett az eredménye, hogy Varga szerelmes lett a gazdája csinos feleségébe. A fiatal asszony eleinte nem ragált a könnyelmű fiatalember tolokodására. Később azonban megtűrte, hogy udvarolgasson neki Varga. A történetekről Szentmiklósi később szerzett tudomást, amikor már sutogni kezdtek a dolgról.

A múlt hónap közepén Szentmiklósi felmondott Vargának, aki kilépett az üzletről, azonban nem távozott el Nagyszalontáról. Mint tacér segéd élt a községben és állandóan kereste az alkalmat, hogy Szentmiklósinéval találkozhassék. A találkozás tényleg többször sikerült is Vargának, azonban a fiatal asszony mindannyiszor figyelmen kívül hagyta.

Az utóbbi napokban Varga mind szenvedélyesebben kezdett udvarolni az asszonynak. Sőt többször hangoztatta is.

— Ha az enyém nem akar lenni, az urám nem marad tovább, ezt fogadom.

A fiatal asszony üres fenyegetésnek vette az egész dolgot és szó nélkül hagyta ilyenkor magára a fiatal embert.

Tegnap délután 5 órakor Szentmiklósiné a Széles utcán ment keresztül, amikor szembe találkozott Vargával. Varga ismét kérlelte az asszonyt, azonban eredménytelenül és most,

hogy Szentmiklósiné ismét elakart távozni, Varga revoivert rántott elő és abból négyszer egymásután lőtt a fiatal asszonyra. Szentmiklósiné az első lövés után feltartotta a karját, hogy megfékezze a merénylőt. A négy lövés közül az első nem talált, a második a mellébe, a harmadik a hónalj alatt s a negyedik a tültövön furódott a Szentmiklósiné testébe.

A három sebből vérző asszony eszméletlenül rogyott össze, mire Varga elmenekült. A lövésekre az utcai járókelők csakhamar összefutottak s míg egy részük az asszony életre keltésén fáradozott, más része az elősiető rendőrökkel együtt üldözőbe fogta Vargát.

Varga a Hidas-utcán a Népkertbe menekült s ott a bokrok között huzta meg magát. Majd mikor észrevette, hogy üldözői a Népkertbe is behatoltak, ismét futásnak eredt és a temetőbe menekült. A temetőben egyenesen a nagyanyja sírjához futott Varga és ott hanyat fekve mellbe lőtte magát. A revolver Varga szívének volt irányi va, azonban a nagy izgatottság következtében a golyó félre ment s a tüdejét furta keresztül.

Az üldözők vértől borítva, eszméletlen állapotban találták meg Vargát, akit nyomban bordágyra fektettek és a rendőrségre szállították.

A két sebesültet dr. Sarkadi Dániel vette orvosi gondozás alá, a tegnapi nap folyamán még egyiket sem lehetett kihallgatni.

A sebek bekötözése után a rendőrség nyomban megindította a nyomozást. Varga megmotozása alkalmával egy levelet talált a rendőrség. Ennek biztos tartalmáról még nem érkeztek hírek. Kétféle képen adják elő a levél tartalmát. Az egyik szerint Varga azért követte volna el tettét, mert Szentmiklósiné nem akarta viszonzni szerelmét. Mások szerint pedig közös megbeszélésük szerint járt, mert mindketten megakartak halni.

A sebesülteket egyelőre a gyulai kórházba szállították. A rendőrség a legszigorubb vizsgálatot indította meg annak megállapítása végett, hogy tényleg előre megállapított terv szerint cselekedett-e Varga, ami nagyon valószínűtlen, vagy pedig gyilkosságot akart elkövetni.

nát s-mmit, olyan volt, mintha hipnotizáltak volna. Nem tudta levenni szemét a légyről, de arra sem volt képes, hogy csak egyetlen szót is beszéljen még az asszonyhoz, aki csodálkozva várta elkezdett beszédje folytatását. Szórakozottságát persze rögtön észrevette; pillantása a férfi pillantását követte s most a kezében tartott csipkezebkendővel gyors és türelmetlen mozdulatot tett.

Kurt feltekintett s villámgyorsasággal megismerte valódi természetét. A bűvös külső burok lecsuszott róla s annak mutatta magát, ami tényleg volt, okos, de hideg és intrigáns asszonynak. Az a gyűlöletteljes pillantás, melylyel a kis legyecské felé csapott, Kurtot jóformán rettegéssel töltötte el. És ennek a nőnek kezébe akarta letenni a maga és a gyermekei sorsát! És ha a kis legyecské nincs, tényleg meg is tette volna. Csodás meghatottsággal követte a röptét s valóban úgy érezte, mintha Ellinorja mellette volna!

Kantné persze fel nem foghatta Kurt megváltozott hangulatának okát; de arckifejezésén rögtön észrevette, hogy vesztett csatája van. Nem is volt tehát meglepetve, midőn Kurt udvarias formában tudtára adta, hogy a köztük fennálló szerződéses viszonyt felbontani kény-

telen. Hosszu utazásra készül s ez idő alatt gyermekeit olyan személység őrizete alatt akarja tudni, ki kizárólag csakis nekik él. Természetes, hogy gazdag tudománya s fényes tehetségei mellett nem is várhatja tőle, hogy az ily kicsi gyermekek nevelésének éljen. Fizetése természetesen egy teljes évre kijár.

Kurt Henkel minden házassági tervvel felhagyott s több kevésbbé szerencsés kísérlet után Kantné helye egy fiatal, szerettreméltó lányka által póttoltatott: egy huszéves lány által, ki mindjárt első látásra is kellemes benyomást keltett. Természetes volt és szerény; csinos ugyan nem volt, de jónak s finom lelkületűnek látszott. Szemének hü, őszinte kifejezése volt, hangja puhának, zengzetesnek hangzott. Mindig a gyerekek mellett volt, kik első naptól kezdve megkedvelték s így Kurt nyugodt lélekkel utnak indulhatott.

Mikor visszatért, lakását ugyanabban a jó és szép rendben találta, mint ahogyan itt hagyta. A gyermekek Magda néniért — így hívták fiatal nevelőnőjüket — valóban rajongtak s kedélyesség és béke uralkodott a háznál; Kurt eleinte tulajdonképp nagyon igénytelen kis leánynak tartotta, de csodálkozva látta most, hogy milyen üdvös befolyást gya-

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* Az iparoktatási bizottság ülése.

Nagyvárad város iparoktatási bizottsága hétfőn, szeptember hó 6-án délután fél 5 órakor a városházán ülést tart.

* A vízmű kibővítése.

A vízmű kibővítési munkálataival serényen haladnak. A csőhálózat már le van fektetve s az új vízgyűjtő telep fekvő galériáit most helyezik el. A vízvezetési szakbizottság ma, szombaton, szeptember hó 4-én délután 4 órakor ülést tart s megtekinti a vízmű építkezési munkálatait.

* Körözs-utca aszfaltozása.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg elhatározta, hogy Körözs-utca járdáit mindkét oldalon kiaszfaltoztatja s e célra fedeztetül a járdaépítésre megszavazott 616.000 korona összegnél elérendő megtakarítást jelölte ki. A belügyminiszter a közgyűlés határozatát azzal küldte vissza Nagyvárad városához, hogy a Fábrián-utca és berkocsi megállóhelyek kiaszfaltozásának előmérleti költségvetésével kiegyenlítésével terjessze fel a város. Mivel Körözs-utca aszfaltozását a 616.000 koronánál elérendő megtakarításból akarják fedezni, mutassa ki a város, hogy mennyibe kerültek a 616.000 korona terhére készült járdák s minő összegű megtakarítást értek el.

* A jövő évi virilisek névjegyzékének összeállítása. Nagyvárad város jövő évi viriliseinek névjegyzékét közelebb állítja össze a központi választmány. Az érdekelt adófizetők kimutatását közszemlére teszik ki s erre nézve

Zárdába menő leánykák részére **iskolakötények**, **harrisnyák**, **keztyük**, **reggeli és sárcipők**, **esőernyők**, **fiókos tükrök**, **evőeszközök**, **mosdótálak**, **haj-, ruha- és fogkefék**, **ugyszintén fésük**, **szappanok és iskolatáskák**, **könyvszijak**, **toktartók** legjutányosabban **szerezhetők be**

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

a következő hirdményt bocsátotta ki a polgármester-helyettes: Az 1910 évre érvényes legtöbb állami adót fizetők névjegyzékének összeállítására, illetve kiigazítása céljából a városi adóhivatal által adónemenként összeállított kimutatás az 1886. évi XXI. t.-c. 25. §-a értelmében f. évi szeptember 3-tól, szept. 10-ik napjáig bezárólag terjedő 8 napi közszemlére polgármesteri hivatalban kitétetik. Erről az érdekelteket oly felhívással értesitem, hogy a névjegyzék elleni felszólalásait a fent-bbi határidő alatt, szóval vagy írásban megtehetik. Figyelmeztetem továbbá azokat, akik az 1886. évi XXI. t.-c. 26. §-ában foglalt kedvezményt (egyenes állami adónak kétszeresen számításba vétele, igénybe venni óhajtják, ugy a 27. § értelmében az igazoló választmány ülése alatt szeptember 13-án d. u. 3-tól 5 óráig az igazoló választmány előtt szóval vagy írásban nyilatkozzanak és jogosultságukat igazolják, mivel ellenkező esetben az adó kétszeresen számításba vételének kedvezményétől esnek. Nagyvárad, 1909. szeptember 2. *Bordé Ferenc*, polgármester-h. Ezuton is figyelmeztetjük azokat, akik adójuk kétszeresen számítását igénybe venni óhajtják, hogy adójuk csak az esetben lesz kétszeresen számítva, ha ez iránt *személyesen jelenkeznek*, vagy adójuk kétszeresen számítását írásban kérik.

* **Uj egyetemi tanár.** A király — mint a hivatalos lap mai száma jelenti — Haraszi Gyulát, a kolozsvári tudományos egyetem nyilvános rendes tanárát a budapesti tudomány egyetemhez a francia nyelv és irodalomtörténet nyilvános rendes tanárává a szabályszerű intézményekkel kinevezte. — Haraszi Gyula évekkel ezelőtt a nagyváradai főreáliskolának volt tanára.

* **Veni Sancte a jogakadémián.** A nagyvárad kir. kath. jogakadémia 1909—1910. tanévének ünnepélyes megnyitása. Dél előtt a

kergetni azt a kicsi aranyos legyecskét? Nézd csak, milyen jókedvűen zümmög és milyen csinos. Hiszen tudod, hogy az Istenke teremtményeit ok nélkül bántani nem szabad!

— De hiszen nem is akarom bántani, Magda néni, — magyarázta a gyermek mohón, — csak meg akarom fogni, mert oly szép és beleteszem egy kis kalickába s cukrot adok neki mindennap.

— Hát aztán te meg mit szólnál, ha téged is megfognának, mert olyan kedves, csinos, kicsi legényke vagy és beleültetnének a kalickába s naponként cukorral kedveskednének? Ugy-e hogy nem szeretnéd? Ugrálni akarsz a kertben s kényed kedved szerint kimulatni magad; és a kis legyecské is legszívesebben kicsiny finom szárnyacskaikat használja, mi pedig örülünk rajta, figyeljük is meg, de el ne fogjuk!

Különös érzések között volt Kurt láthatatlan tanuja ennek a kis jelenetnek. Most is azt hajtogatta magában, hogy beteg eszme és gondolat azt hinnie, hogy elhalt Ellinorjának lelke közt s e kicsi rovat között valami összeköttetés létezhetnék: akármiképp igyekezett is, el nem üzhette azt a gondolatot, hogy elhunyt neje újból beleszólt a sorsába, első ízben, hogy megóvja, most pedig hogy vezesse; s megérlelődött benne az elh. tározás, hogy ennek a fiatal lánykának szerelmét megnyerni igyekszik.

Félévvel azután feleségévé tette. Kurt Henkel a kis legyecskét nem látta többé; de még ma is azt hiszi, — habár tudja, hogy minden okos ember kineveti érte — még ma is azt hiszi, hogy ez azért van, mert Ellinorjának lelke végre békét talált, őt s gyermekeit teljesen boldognak tudva és teljes boldognak látva.

premontrei rend templomában Veni Sancte és ünnepélyes szent mise lesz, amelyet dr. *Némethy Gyula*, theol. tanár, jogakadémiai hitszónok tart. A Veni Sancte után a jogakadémia disztermében lesz a tanév ünnepélyes megnyitása, amelyen az ünnepi előadást dr. *Hoványi Gyula*, a jogakadémia kiváló tanára tartja, „*A jogból-cselelet jogi oktatásunkban*” cím alatt.

* **A Haverda ügy tárgyalása.** A szenzációs Haverda-ügyet novemberben fogja tárgyalni a szabadkai esküdtbíróóság. A bűnügy azért huzódik oly sokáig, mert az akták még mindég a szegedi táblán vannak. Az iratok leérkezése után fogja az ügyész elkészíteni a vádiratot, melynek alapján megkezdhetik a tárgyalást.

* **Jóváhagyott szabályrendelet.** Még 1906-ban a villamos vasut üzemének megkezdése előtt szabályrendelet-tervezetet készített *Gerő Ármán* rendőrtörök kapitány a városi vasutak közlekedéséről. E tervezetet a törvényhatósági bizottság elfogadta az 1906. évi március hó 22-én tartott rendkívüli közgyűlésében s még ugyanazon évben terjesztette jóváhagyás végett a belügyminisztériumba. Most 3 év múlva érkezett le a szabályrendelet, amelynek jóváhagyását lényegtelen pótlások eszközéséhez köti a minisztérium: a főkapitány a szabályrendelet tervezetet a minisztérium észrevételei és kívánalmai szerint átdolgozta s beterveztette a városi tanácshoz azon kérelem mellett, hogy miután a szabályrendelet mielőbbi jóváhagyása igen fontos közérdeket képez, a tanács a tervezetet kivételes tárgyalás alá vegye.

* **Az orvosok kongresszusa.** Befejezték együttes tanácskozáson az immunitási vitát. A tudósok véleménye ebben a kérdésben ropant módon divergál. Az eltérés a nagy és lényeges kérdésekben oly nagyarányu, hogy egymással nézet dolgában még érintkezési pontokat is alig tudnak fenntartani. Az utolsó napon nagy izgatottsággal tárgyalták azt a fontos kérdést, hogy hol legyen a legközelebbi XVII. nemzetközi orvosi kongresszus? Eddig két ország versenyzett a dicsőségért: Németország és Japánország. A német kormány ajánlatot tett, hogy Berlinben tartassék meg őt esztendő múlva a nemzetközi orvosi tanácskozás. A japánok formaszertint meghívást nem nyújtottak át az elnökségnek, de erősen hangulatot csinálnak és kétségtelen az is, hogy szimpátiát is tudnak maguknak szerezni. A dél előtt folyamán jutott nyilvánosságra, hogy az angol kormány is hivatalos előterjesztést tett az elnökségnek aziránt, hogy Londonban tartassék meg a XVII. nemzetközi orvosi kongresszust. Hir szerint a japánok éppen Londonra való tekintetből nem foszorozzák Tokiót. Azonban a német orvosok úgy látszik, majorizálják a kongresszust. Nemcsak ők maguk vannak több százan, de meg tudták nyerni — a jelek szerint — a kongresszus tagjainak többségét. A kongresszus tagjai közt vannak, akik a legközelebbi orvosi kongresszus színhelyét Bostont ajánlják. Ennek a tervnek azonban alig van visszhangja.

* **Egy tanító sorsa.** A napokban ily cím alatt megirtuk, hogy *Radovits János* rontói tanító állásának véglegesítése tárgyában a görög keleti szentszék úgy határozott, hogy az állásra pályázatot hirdet annak idején azt is megirtuk, hogy a 14 évi szolgálattal rendelkező tanító esetleg állását is elveszitheti. Ez az eshetőség, most mint értesülünk valová változott. Aug. hó 28-án Rontón *Radovits* minden tiltakozása dacára is megtartották a tanító választást s ez alkalommal *Batka János* fugyivásárhelyi tanítót választották meg s így *Radovits*

János tanító állás nélkül maradt. A tanító most panaszt adott be a közigazgatási bizottsághoz a választás miatt és kéri a közigazgatási bizottságot, miszerint a választást semmisítse meg és őt 14 évi szolgálata után helyezték vissza állásába. A panasszal legközelebb foglalkozik a közigazgatási bizottság.

* **Junga százados Budapest.** Junga századost a tegnap délután 4 óra 50 perckor érkező személyvonatán Budapestre vitték és a honvéd helyőrségi kórház egy különszobájában helyezték el. Junga állandó őrizet alatt van; két orvos kezeli, állapota súlyos. Egyebet a kórházban, ahol nagyon titkolóznak, mondani nem akarnak.

* **Brutális férj.** Nagyvárad egyik legcsöndesebb utcájának a Szaniszló-utcának lakóit naponként a kora reggeli órákban megrettentő sikoltozás, jajveszékés és sírás veri fel álmukból. A láрма *Moskovits Mór* házából származik, ahol a házmaster *Csontos Miklós* vasuti kézbesítő okozza a rettenetes megbotránkoztató dolgot. A házmaster ugyanis feleségét nap mint nap a kora reggeli órákban valóságos rugások következtében erőltetül terül el a földön. Így történt ez tegnap reggel is, amikor az esetnek nemcsak az udvarban lakók, de az utcán járó kelők is szemtanui voltak. A brutális ember a feleségét ököllel verte mellbe, oldalba, arcul, majd mikor az ütésektől megszárdult, lábával úgy megrugta a szerencsétlen asszonyt, hogy az a földön csuszott. Hiába jajgatott, könyörgött az összekínzott teremtés, az állatias ember addig, míg ő is el nem fáradt, nem hagyott fel a bántalmazással. Az eset szemtanui figyelmeztették, hogy rendőrt hívnak, mire a brutális ember fölénytel felelt:

— Azt szeretném én látni, hogy engem a rendőr megakadályozzon.

És ezzel tovább verte a feleségét. A megbotránkoztató eset naponként megismétlődik és ha az asszonyra való tekintet nélkül is, de a lakosság nyugalma való tekintettel a brutális férj viselkedésére felhívjuk a rendőrség és a vasut vezetőségének figyelmét. Tekintettel pedig arra, hogy mint értesülünk, *Csontos* a gyermekmenhelyből gyermekeket is tart gondozás alatt, ez pedig az adott körülmények között rendeletellenes, felhívjuk a menhely igazgatóságának figyelmét is, nehogy a gyermek erkölcsi nevelése veszélyben legyen tovább is.

* **Halálra ítélt követségi hivatalnok.** *Santiago de Chile*ben, mint táviratozzák, *Beckert*, az ottani német követség volt irodafőnökét gyilkosság, gyújtogatás, váltóhamisítás és a követség számláinak meghamisítása, valamint család bűntettében bűnösnek mondták és halálra ítélték.

* **A vicces hirdető.** Komáromból írják: Nagy rémületet kelt most egy ismeretlen tettesnek az az eljárása, hogy a vármegyének különböző városai lakó polgárai nevében az illető teljes nevének és címének jelzésével hirdetéseket tesz közzé a fővárosi lapokban. Így nemrégiben egy öreg komárommegyei ref. lelkész nevében azt hirdette, hogy óriási birtokot örökölt, szüksége van gazdatisztra, kiket évi 4000 korona fizetéssel alkalmazna nagy melékjövedelemmel. A zsiros állásra természetesen tömegesen jöttek személyesen ajánl.ozni és mikor a lelkész felvilágosította őket a hirdetés valótlan voltáról, botránys jeleneteket csaptak-

Egy másik komáromi megyei ref. lelkész nevében gazdaságnyokat, házvezetőnőket, szakácsnőket keresett fényes feltételek mellett, ígérve egyszermind azt is, hogy személyesen jelentkezőknek az utkölséget visszatéríti. Más alkalommal ismét egy megyebeli tanítónőről azt hirdette, hogy 5 millió koronát örökölt, keres egy dalaís katonatisztet férjül. A tanítónő természetesen rengeteg levélbeli ajánlatot kapott különböző ajánlatokkal. A rendőrség most nagymérvű nyomozást indított meg, hogy a tettest megtalálja.

* **Gyanus elzalogosítás.** Mult hó 30-án Sajósy Ignác Szt. János-utcai zálogüzletében egy magas termetű ismeretlen család leány kinézésű barna nő elzalogosított egy ezüst evő késletert, mely a következő tárgyakból áll: 6 kés, 6 villa, 6 evő-, 6 kávé-, 6 mokkás kanál, egy pecsenye villa, egy merő kanál, egy tejmerő, és egy főzelékes kanálból. Minden darabról egy betűből álló vésett monogram van. Az elzalogosítás úgy a rendőrség, mint a zálogházas előtt gyanusnak tűnik fel s azért a rendőrség ez uton hívta fel az esetleges károsultat, hogy saját érdekében további intézkedések megtétele céljából a rendőrkapitányi hivatal büntügyi osztályában jelentkezék.

* **Meglopott költőzködő.** Deli Sándor tegnap kötözött Bíránadról Nagyváraera; utközben ismeretlen tettes a szekérhez kötött téglaverszióú vászon táskát az azt tartó kötéllövágása után lelőpta s az által nevezettnék 60 korona kárt okozott. A rendőrség a nyomozást megindította.

* **Verekedés a Kétkalambnál.** Benkő Pál kocsis és Doka Imre csavargó a kétkalamb korcsmában iddógálás közben összeverekedtek minek a megjelnt: rendőrőrszem vetett végett, a verekedő cimborák ellen a rendőrség az eljárást folyamathá teite.

* **Az osztályosrajtók** mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

10 000 koronát nyert: 23670
15 000 koronát nyert: 53507
5000 koronát nyertek: 41910 62976
1000 koronát nyertek: 29722 68661 72283.
5000 koronát nyertek: 68 3083 4539 7875
8515 12237 15639 1414 19187 21662 22655
23772 28113 31815 34274 39796 40923 43130
45567 36185 50008 54083 57332 62621 63819
64671 65545 65864 68709 69822 74614 75614
75648 82157 86474 90211 90336 92531
94721 97341 98708 90129 102965 101174
107242 108143.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* **Középiszkolai tanár** jó családból való katolikus kisdeákot ellátásra elfogad. Cim a kiadóban.

Zongora-iskola.

Szalay Stefánia, államilag képesített okleveles zenetanár Nagyváradon 1909. szeptember hóban zongora-iskolát — akadémiai előkészítő tanfolyamot — nyit, ahol telje en az orsz. m. kir. zeneakadémia módszere szerint kezdettől a legfelsőbb kiképzésig tanít.

Tananyag azonos az orsz. zeneakadémiáéval. Tudakozódní s beiratkozni lehet augusztus 28-tól szeptember 8 ig (Uri-utca 31. sz alatt). Később jelentkezők csak azon esetben vehetők fel, ha ezen határnápig a növendékek létszáma a huszonegyet meg nem haladja.

Prospektus a helybeli hangjegyzületekben díjmentesen kapható.

x **ISKOLAI BEIRATÁSOK** megkezdődtek, mely alkalomból ajánljuk gyermek cipők, kalapok és fehérneműek beszerzésére REICHARD áruháza céget Fő-utcán.

EGYESÜLETEK.

(A pénzüzetek szövetségének közgyűlése. A Magyarországi Pénzüzetek Országos Szövetege biharmegyei körzete folyó évi szeptember hó 8 án szerdán délelőtt fél 11 órakor Nagyváradon, a Kereskedelmi Csarnok dísztermében közgyűlést tart. A tanácskozára kitűzött tárgyak a következők: 1. Elnöki jelentések és előterjesztések. 2. A Pénzüzetek Országos Nyugdíjgyesületének ismertetése. Előadó: Kelen Béla, a Biharmegyei Pénzüzeti Tiszviselők Szövetségének főtitkára. 3. Esetleges indítványok, melyek az elnökségnél f. évi szeptember hó 4 ig bejelentendők. Nagyvárad, 1909. szeptember hó 1-én. Dr. Hoványi Géza, a bizottság elnöke, dr. Adorján Ármán, a bizottság titkára.

IRODALOM.

☒ **Kis Pajtás** képes heti gyermeklap első száma megjelent. A **Kis Pajtás** ezen száma tartalmas változatos és sok sok örömet fog szerezni fiúknak, lányoknak egyaránt. Tartalmából kiemeljük: Beköszöntő. (Vers.) — Csöppike Csanika szözata. — Ahol állók. (Kedves vers.) Bandi esete. — Mária ajándéka. Irta Rovó Lajos. — A kis mama. Vers (Oldalas kép.) — A fájós fog. Irta Pityi Palkó. (Oldalas humor) — Bo iska és Esztikg. Gyermekregény. Franciából: Katalin. — Tibor vakációja. — Közli L. Steinfeld Frida. — Aranykalászkok. — Kis Iuska. — Gyermekhírek. — Budapest nevezetességei. Erzsébet-híd. — Tudomány-csöppek. — Egyről-másról. — Kitűnő kis pajtások. — Fejtörők. Beküldött értesítők. — Csöppe Csanika postája. Ezen tartalo tényesen igazolja, hogy a **Kis pajtás** gyermeklap ezen új évfolyammal még többet ígér, mint eddig adott. Legelőbb gyermeklap felévre 3 kor., egész évre 6 kor. Cim: **Kis pajtás**, Budapest, VII. ker. Thököly-ut 16. Mutatvány számot bármikor ingyen küld a kiadóhivatal.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

XI.

A nagyváradai községi iskolák értesítői.

1. A polgári finiskola értesítője az iskolának 45 évi nehéz munka után nyugalombavonuló érdemes igazgatójáról, Winkler Lajosról emlékezik meg, közölvén a volt igazgatónak sikerült arcképét is. A róla szóló cikk teljes képét adja az ő nagy és fáradhatlan munkásságának, melyet 45 év alatt Nagyváradon nemcsak a tanügy terén, hanem társadalmi terén is kifejtett.

Salamon Ernő **A fizika újabb haladása és a polgári iskola** címmel irt rövidebb tanulmányt.

A tanév története és a végzett tananyag kimutatása arról tanuskodnak, hogy az intézet minden tekintetben megfelel hivatásának.

A tanulók száma folyton növekvőben van, ami annak a tanujele, hogy a közönség a polgári iskolát pártolja s hogy ez az iskola-típus mai jellegével, IV. osztályával teljesen megfelel az igényeknek. A tanulók száma volt 504, ebből róm. kath. 180, gör. kath. 20, gör. kel. 18, ref. 135, ág. ev. 15, zsidó 135. Mind az 504 magyar anyanyelvű.

Az iskolának valamennyi osztálya párhuzamos, sőt az I. osztálynak C-osztálya is volt.

2. A polgári leányiskola az év történetével kezdi értesítőjét. Ugy ebből a bemutató-

ból, mint a végzett tananyag kimutatásából meggyőződhetik a közönség, hogy a különben is nagrészt kiváló tanerőkből, művelt nőkből álló tanítónői kar lelkiismeretesen munkálkodik s működésének megvan a maga szép eredménye. A tananyag pontos elvégzése mellett hazafias és egyéb ünnepélyek s a Petőfi-önképzőkör keretében fejlesztették a szép és iránti fogékonyságot.

A növendékek összes száma volt 257 és végén 243; ebből róm. kath. 28, gör. kath. 2, gör. kel. 2, ref. 78, ág. ev. 16, zsidó a többség: 188. Magyar 242, német 1.

A községi polgári iskolával kapcsolatosan állott fenn a **női kereskedelmi tanfolyam**, mely a nők számára a kereskedelmi pályán kívánja a megélhetést biztosítani. Az igazi praktikus tanfolyamnak 37 hallgatója volt, kik közül r. kath. 8, gör. kath. 3, g. kel. 1, ref. 1, ág. ev. 2, zsidó 22.

3. **Elemi iskolák.** Tíz elemi iskolában, 52 osztályban működnek Nagyvárad város községi elemi iskoláinak tanítói és maga ez az egy adat mutatja, mily nagy áldozatokat hoz városunk a tanügy érdekében. Az oktatás valamennyi osztályban megfelelő, az eredmény kielégítő volt. A tanulók összes száma 2680; ebből fiú 1478, leány 1202. Érdekes a részletezés:

	r. kath.	g. kath.	g. kel.	ref.	ág. ev.	zsidó
Fiúk	322	44	88	543	26	451
Leányok	114	24	58	482	11	510
Összesen:	436	68	146	1025	37	961

Volt még **egyéb** vallású 5 fiú és 3 leány.

Anyanyelvre nézve magyar 2658, német 6 oláh 15, egyéb 1.

A katolikusok aránylag csekély számának magyarázata ott van, hogy a katolikusok saját iskolákat tartva fenn, a legtöbb kath. gyermek azokba jár.

Sajnálattal nélkülöztük az összes elemi iskolákban az érdemsorozatot, a mi pedig egyedül ad létjogot és pedagógiai értéket az értesítőknek. Egyszerű névsor közléséért kár annyi papírt és munkát pazarolni.

△ **Beiratások az ipariskolában.** Az ipariskolai tanulók beiratása t. hó 1 től 10 ig eszközöltetnek az ipariskola nagyipartéri (polg. isk.) helyiségében; minden nap d. e. 11 12 ig. d. u. 4—6-ig. Felhivatnak a mesterek, hogy tanulóikat a mondott időben mulhatatlanél beirassák, ellenkező esetben a törvény értelmében 20—400 kor. terjedhető pénzbírsággal súlytatnak. Hogy a mesterek kívánalmái az iskolalátogatást illetőleg figyelembe vehetők legyenek, ajánlatos, hogy a tanulók mestereikkel együtt jöjjenek a beiratáshoz. Az ipariskola igazgatósága.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Képkiallítás. Már két nap óta áll nyitva négy fiatal festő képkiallítása, számos műbaráttól látogatva. Méltán meg is érdemlik a fiatal festők azt az érdeklődést, mely kiállításukat kíséri. Mind a négyen igen tehetséges fiatal emberek, kik komoly tanulmányaik, mélyreható látókörük, tiszta poézisükkal igen csinos dolgokat konstruáltak. Szabad tán kissé tulmérés tónusaik úgyesen választott témáik a legtöbb kép precíz rajza igen szép reményekre jkgsítják a fiatal művészeket. Különösen ki-

emelendők Radó Antal iparművészeti dekoratív dolgai, melyek magukon hordják az eredetiség tisztaságát. Fleischer Miklós képeit a tónusok finomsága, eredeti feltölgés, a lírikus hangulat tisztasága emelik a többi fölé. Szintén szép tehetségről tanuskodnak emellett Fekete Zoltán és György Pál vásznai is.

Igazságszolgáltatás.

§ **Sikkasztó kisbíró.** A nagyvárad kir. törvényszék büntető tanácsa előtt tegnap jelent meg ifj. Széchenyi Ferenc a nagyszántói kisbíró sikkasztás vétségével terhelve. A nevezett vádlott, ki 1905 től ez év januárjáig a gazdasági pénztár kezelője volt a község vagyónából apránként mintegy 841 korona összeget sikkasztott el, mit a tárgyalás során be is ismert, mentségül hozva fel, hogy a szükség vitte rá. Milye Mihály elnök a törvényszék határozata értelmében bűnsnek mondta ki a vádlottat s 2 havi fogházra ítélte. Ügyész Wattay József volt.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, szeptember 2.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.90
Rozs okt.	10.29
Zab május a	—
Zab októberre	7.78
Tengeri maj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámítoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.—
Közut vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti ára- és értékdőzsde 1909. szept. 2.	
Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Paris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02
Német biradalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51
Magyar nyaremény sorsjegy kölesön	33.95
Lisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	90.40

TÁVIRATOK.

Öngyilkos irónő.

Bécs, szept. 3. Pataki Iona magyar író és újságíró nőt ma reggel halva találták a lakásán. Az irónő megmérgezte magát. Az öngyilkosság nagy fellünlést keltett. Patakit a király legutóbb arany érdemkereszttel tüntette ki.

A harmadik egyetemért.

Szeged, szept. 3. Szeged, Hódmezővásárhely, Szabadks jogász ifjusága mozgalmat indított az iránt, hogy az új egyetemet Szeged városa kapja. Az ifjuság Kelemen Béla főispán védnöksége alatt vezeli a mozgalmat, melyből kifolyólag legközelebb nagy értekezletet fognak tartani.

A török helyzet.

Konstantinápoly, szept. 3. Azon esetben, ha Hülmí pasa nagyvezér lemond, Said pasa volt nagyvezér elnöklété alatt fogják az új kabinetet, mely ifjutorökökből fog állani, megalakítani. Az esetben, ha a kabinet megalakul, Sahi a Tanin főszerkesztője közmunkaminiszter lesz.

Konstantinápoly, szeptember. A krétai védőhatalmak közt hírt szerint tárgyalások vannak folyamatban Kréta annexiójának, vagy felszólításának az eshetőségéről, de természetesen, hogy ha ez megtörténik, Törökországot megfélelítő kárpótlásban kellene részesíteni.

Hol maradt a horvát szöveg.

Fiume, szept. 3. A fiumei rendőrség tegnap Kattarából visszakapta a fiumei bankrablók ügyében négy nyelven írt körözvényt. A kattarói rendőrség a körözvényt a következő megjegyzéssel küldte vissza:

»Hol maradt a horvát nyelv?»

A fiumei rendőrség a tüntető kattarói rendőrség ellen felettes hatóságánál megtette a feljelentést, mert nem lett volna jogában egy négy nyelven írt körözvényt visszaküldenie.

Halálos szerencsétlenség a gyakorlaton.

Szombathely, szept. 3. Bakavér mellett gyakorlatozó tüzérek tisztjei tegnap mikor értekezletet tartottak, a legénységből 2 horvát közember az ágyuk között jtszott. Többek között Kokotovits Iván egy olyan ágyhoz ment, amelyről azt hitte, hogy nincs megöltve. Kokotovics az ágyu elé állott és társán kezét vezényelt, mire a társa elsütötte az ágyu. Az ágyu vaktöltéssel volt megöltve. A töltény Kokotovics gyomrába furódott s ott oly súlyos sérüléseket okozott, hogy félóra kioldás után meghalt.

A szerkesztőségért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Kérdezzük meg a házi orvost!

KRONDORFI pezsgőhöz, borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb ital!
NYÁLKAOLDÓ ÉS HIGYHANTÓ GYÓGYITAL.
tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnek orvosilag ajánlva.

A „Nagyvárad Első Kölcsonzó és Takarékszövetkezet”

f. év július hó 1-én Nagyváradon, a Bémer-téri Poynárház I. emeletén

megkezdte működését és megnyitotta

első 3 és 6 éves évtársulatait.

Az igazgatóság felhívja a város és vármegye közönségét a szövetkezet kötelékébe való belépésre.

A Nagyvárad Első Kölcsonzó és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetét fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetétet is jegyezhet.

A «Nagyvárad Első Kölcsonzó és Takarékszövetkezet» tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyűjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölcsönöket nyújt, kezesség mellett kötelezvény vagy váltóra, ingatlanokra betáblázás mellett.

Ezen kölcsönök a heti befizetésekkel, melyek a befizetőnek kama toznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 év időtartam alatt.

A befizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében.

Befizetések és befizetések a szövetkezet Bémer-téri helyiségében teljesíthetők.

Az igazgatóság.

Lapárusítók

férfiak és nők napi 2—4 kor. keresetre azonnal felvétetnek.

Cím a kiadóban.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 47
V.-Velence >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 17
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 23
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velence >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velence >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velence >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

A legmegbízhatóbb arcápolószer
a szeplő és májfolt ellenes

Liliom-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona. Ára 1—1 korona

Kapható:

„Arany-Sas“ gyógyszeráránban
Nagyváradon, Szent László-tér.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az
élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

megkeztük

s ajánljuk vagononként

és méterenként

I-ső osztályu

:: bükkhasáb tűzifánkat ::

házhoz is szállitva

Nagyobb vételnél megfelelő árendemény!

Rendeléseket kérjük Központi
irodánkhoz (Uri-utca 3 sz.)
és **Fried és Társához** Te-
leky-u. 16. **Telefon 914.**

Telefon 814.

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerü
Fatelítő r.-t Nagyváradon.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Van szerencsém értesíteni az elő-
kelő hölgyközönséget, hogy angol és
francia

női divat termemben

a legújabb angol és francia modell
és speciális szabás szerint készítek

modern princesz-ruhákat

elismert szép **angol kosztümöket,**
és **izléses toalett-eket** stb.

Nagy gond van fordítva arra,
hogy az idej **modern divattal** ha-
ladva a legkényesebb igényeknek is
megfeleljek. Számtalan elismerés.
Elvem: divatfejlesztés, szolid árak.

B. meghívásra elsőrendű divat-
lapokkal teszem tiszteletemet, eset-
leg vidékre is.

Számos pártfogást kérve,

mély tisztelettel:

VALENTIN J. női szabó

Ezredévi Emlék-tér 18. sz. a.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.

Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely.
Nagyvárad legszebb — vadregényes
kerije a hegy tövében. Minden este
elsőrangú mozgófénykép előadás. *Ki-
zárólag saját szüretelésű borok* Fris-
sen csapolt kőbányai sör. Estéuként
cigány zene. Kitógástalan magyar
:: konyha. Polgári árak. ::

Állami felügye-
let alatt álló nagyváradai középiskolai internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére,
Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.

Szigoru korrepotálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 700 kor.

Az intézet a város **legegészségesebb** helyén fekszik, közel a **taninté-
zetekhez**. Bő tájékoztatót kívánatra küld az intézet **tulajdonosa** és
igazgatója, kivel értekezhetni lehet naponként **9—12-ig**,

Nagyvárad, június hó 22.

Tisza Kálmán-tér 9.

DÉNES PÁL,

intézettulajdonos és igazgató.

Iskolai idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermekruhákban csakis

KÁLMÁN FERENCZ

férfiszabó kész ruhaáruházában

Nagyvárad, Rákóczi-ut. (Az Orsolya-zárdával szemben.)

Legjobb helyen készült munka.

Utólérhetetlen olcsó szabott árak

Heiman Lipót és Társa

női és leány gyermek felöltők, gallérok, szücs és szörme-árak áruháza

==== **Nagyvárad, Zöldfa-utca 25.** =====

Telefonszám 243.

Telefonszám 243

**Az őszi ujdonságok és modellek
megérkeztek.**

JÓBUTÓR

jutányos árban

REISZ MIKSA

=====
butorgyárában

=====
Békéscsaba.

=====
Nagyvárad.